

DOI: <https://doi.org/10.15407/np.72.411>
УДК 001:061.1](497.4):025.5]:021.64(497)

Ірина Соколова,
orcid.org/0000-0003-4409-5630,
наукова співробітниця,
відділ теорії та історії бібліотечної справи,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (м. Київ, Україна)
просп. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: Sokolova@nbuv.gov.ua

ІНСТИТУТ ІНФОРМАЦІЙНИХ НАУК У РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ РЕГІОНУ ЗАХІДНИХ БАЛКАН

Мета статті – розглянути основні напрями діяльності та роль Інституту інформаційних наук Республіки Словенія (IZUM) як науково-дослідного центру в розробленні та реалізації структурно-функціональної моделі бібліотечно-інформаційної системи в країнах регіону Західних Балкан. **Методологічна база** дослідження ґрунтується на застосуванні комплексу загальнонаукових методів, зокрема аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, узагальнення, історико-системного підходу. **Наукова новизна.** Розглянуто роль та основні напрями діяльності науково-дослідного інституту IZUM як центру підтримки і координації бібліотечно-інформаційної системи з корпоративною каталогізацією в регіоні Західних Балкан, електронно-технологічною платформою для злагодженої роботи бібліотек, інформаційною інфраструктурою та сервісами для наукової сфери, що не висвітлювалося в українській бібліотекознавчій літературі. **Висновки.** Реалізувавши побудову структурної моделі бібліотечно-інформаційної системи, IZUM здійснює координацію всіх елементів бібліотечно-інформаційної системи регіону, виконує як функції Національного центру COBISS у Словенії, так і забезпечує в регіоні умови для ведення кооперативної каталогізації та спільних баз даних (COBIB, dCOBISS, E-CRIS, ADZ.Si та ін.), розроблення програмного забезпечення, функціонування центрального комп'ютера для потреб усієї системи. Ефективність IZUM перевірена часом і високо оцінена на міжнародному рівні, зокрема ЮНЕСКО. Досвід побудови

та функціонування бібліотечно-інформаційної системи в країнах Західних Балкан може бути корисним для України як при розробці концептуальних засад формування національних корпоративних інформаційних ресурсів, так і в реалізації мережевих проєктів.

Ключові слова: IZUM, COBISS, бібліотечно-інформаційна система, корпоративна каталогізація, взаємодія бібліотек.

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах бібліотечна справа України потребує низки комплексних системних, організаційних, структурних і технологічних змін згідно із сучасними загальносвітовими тенденціями. З огляду на це може бути корисним знайомство з досвідом роботи науково-дослідного інституту IZUM, напрямом діяльності якого є створення бібліотечно-інформаційної системи з впровадженням спільної електронно-технологічної платформи для взаємодії бібліотек країн Південно-Східної Європи, корпоративною каталогізацією, автоматизацією бібліотечних процесів, використанням найновіших електронних технологій і програмного забезпечення. В Україні це актуально в контексті недостатнього розвитку корпоративної каталогізації і взаємодії бібліотек.

Аналіз досліджень і публікацій. В українському інформаційному просторі тема діяльності науково-дослідного інституту IZUM як центру, що підтримує і координує бібліотечно-інформаційну мережу цілого регіону Західних Балкан, майже не представлена. Українські науковці С. Федушко та Ю. Серов, описуючи роботу електронної бібліотеки Словенії, згадують про значення інституту IZUM у побудові бібліографічної системи цієї країни [1]. У матеріалах сайтів izum.si та COBISS.net міститься інформація про структуру, напрями роботи і завдання, над якими працює колектив інституту,

про послуги для бібліотек і користувачів [3; 5]. Словенський науковець Д. Шоштарич у своїй публікації розкриває стратегічну мету й завдання, що постали перед інститутом з огляду на умови сьогодення [10]. Низку матеріалів присвячено визнанню IZUM на міжнародному рівні [6; 7; 9]. Інститут створює і розміщує відеоконтент про свою роботу на каналі Youtube «COBISS – poti do znanja. IZUM, Maribor». На каналі також можна ознайомитися з відеоматеріалами про роботу міжнародних наукових конференцій, що проходили в інституті.

Мета статті – розглянути основні напрями діяльності та роль Інституту інформаційних наук Республіки Словенія (IZUM) як

науково-дослідного центру в розробленні та реалізації структурно-функціональної моделі бібліотечно-інформаційної системи в країнах регіону Західних Балкан.

Виклад основного матеріалу. У регіоні Південно-Східної Європи створена та успішно розвивається організаційна модель об'єднання бібліотек COBISS, що стало можливим завдяки зусиллям спільноти працівників бібліотечної та інформаційної сфери цього регіону разом з колективом співробітників словенського науково-дослідного Інституту інформаційних наук – IZUM. Протягом багатьох років колектив інституту виступає інтелектуальним центром та координатором функціонування електронної платформи для співпраці та взаємодії бібліотек у віртуальному середовищі, здійснюючи розробку і вдосконалення програмного та технічного забезпечення бібліотечних процесів. Однак роботи над використанням можливостей електронних технологій для потреб бібліотек розпочалися в Югославії у 1980-х роках, задовго до створення інституту.

У 1984 р. було створено перший електронний бібліографічний запис та впроваджено автоматичне запозичення з використанням програмного забезпечення, розробленого у Комп'ютерному центрі при Мариборському університеті (RCUM; Računalniški centr Univerze v Mariboru). Наприкінці 1980-х років RCUM отримав завдання і почав працювати над створенням об'єднаної системи каталогізації, яка б стала основою функціонування бібліотечної мережі Югославії. Для здійснення покладеної на нього місії RCUM було надано найсучаснішу і найпотужнішу на той час комп'ютерну техніку, значну фінансову підтримку від держави. Фінансування та керівництво цими процесами здійснювало Міністерство науки і технологій Югославії [5]. До 1990 р. RCUM перетворився на сучасний центр інформаційної інфраструктури, переїхав в окрему будівлю і був перейменований на Інститут інформаційних наук Мариборського університету (Institut informacijskih znanosti Univerze v Mariboru, IZUM). Політичне рішення владних структур та виділення достатнього фінансового забезпечення зробили можливим проведення наукових розробок для бібліотечної сфери з використанням комп'ютерних технологій.

Політичні події та низка військових конфліктів, внаслідок яких Югославія розпалася на менші держави, мали значний вплив на подальшу роботу інституту і бібліотек цього регіону. На землях

Югославії було утворено шість країн та одну частково визнану державу Косово. До розпаду Югославії об'єднана система каталогізації, яку почала запроваджувати Асоціація югославських національних бібліотек для потреб бібліотечного обслуговування та системи науково-технічної інформації, вже охоплювала найбільші бібліотеки республік та автономних утворень країни. Внаслідок політичних та соціальних перетворень 1990-х років єдина бібліотечна мережа, що функціонувала в межах однієї країни, розпалася на окремі сегменти, згорнулася об'єднана система каталогізації, припинилися роботи над проектом обміну електронними бібліографічними записами між бібліотеками колишньої Югославії. Надалі бібліотеки здійснювали свою діяльність в межах різних країн.

У нових умовах IZUM продовжував свою роботу у Республіці Словенія. У 1992 р. уряд Словенії затвердив наказ, на підставі якого IZUM був відокремлений від Мариборського університету і став самостійним інститутом зі статусом науково-дослідної установи. Змінилася повна назва установи, тепер він став називатися Інститутом інформаційних наук (Institut informacijskih znanosti), але скорочена назва залишилася такою, яка була й раніше – IZUM.

У 1990-х роках діяльність інституту була спрямована на забезпечення бібліотечної сфери, створення електронних баз даних та сервісів для потреб науки і досліджень Словенії. З початку 2000-х років інститут розпочав роботу з приєднання до бібліотечно-інформаційної системи COBISS бібліотек сусідніх країн. IZUM бере участь у міжнародному професійному та науковому співробітництві та налагодженні зв'язків з іншими зарубіжними інформаційними установами світу, розширює свою діяльність за межами Словенії.

У сучасних умовах напрям роботи інституту визначається досить широко. У межах держави Словенія інститут виконує функції інформаційної служби словенської науки, освіти та культури. Для країн Західних Балкан він виступає науковим центром, що забезпечує поширення та функціонування бібліотечно-інформаційної системи COBISS, а також інформаційної інфраструктури та сервісів для наукової спільноти.

Розробка та експлуатація системи та сервісів **COBISS** (Cooperative Online Bibliographic System and Services, Спільна онлайн-бібліографічна система та послуги) є основним напрямом діяльності

IZUM. Система COBISS та сервіси, розроблені інститутом, на сьогодні використовуються у восьми країнах цього регіону (Словенії, Сербії, Північній Македонії, Боснії та Герцеговині, Чорногорії, Косові, Болгарії та Албанії), які підключені до мережі COBISS.net. Наприкінці 2023 р. послугами центру користувалися 1478 бібліотек [11]. Налагодження системи COBISS обумовило можливість співпраці бібліотек країн цього регіону через єдину електронну платформу, спільний корпоративний каталог із чітко визначеними стандартами роботи в ньому, наповнення і використання спільних електронних баз даних тощо. Корпоративний електронний каталог є головною та найбільшою базою даних розробленої системи. На кінець 2023 р. корпоративний електронний каталог включав 13,7 млн бібліографічних записів [4].

Рис. 1. Інститут інформаційних наук IZUM

IZUM є визнаним регіональним центром розробки бібліотечних інформаційних систем моніторингу наукових досліджень. Інститут розвиває Інформаційну систему про дослідницьку діяльність у Словенії – SICRIS (Slovenian Current Research Information System), яка містить дані про дослідників, проекти, науково-дослідні організації та колективи, а також підтримує розвиток аналогічних систем (E-CRIS) в інших країнах.

Напідставидоговорівіззакордоннимипостачальникамиелектронних ресурсів IZUM надає словенським користувачам безкоштовний доступ до різних зарубіжних повнотекстових та бібліографічних баз даних та сервісів (Web of Science, OCLC FirstSearch, ProQuest та ін.).

Силами інституту проводиться розробка і супровід програмного забезпечення для потреб бібліотечно-інформаційної системи COBISS та її сервісів, обслуговування загальних комп'ютерних та комунікаційних засобів для роботи системи. Інститут здійснює дослідницьку та дослідно-конструкторську роботу у сфері своєї діяльності. При інституті працює кол-центр для підтримки клієнтів.

IZUM виконує функції Національного центру COBISS на території Словенії. В інших країнах, що приєдналися до цієї бібліотечно-інформаційної системи, створено власні національні центри COBISS, які здійснюють загальне керівництво, координацію та контроль за роботою системи COBISS у своїх країнах. Як правило, функції національних центрів COBISS виконують спеціальні відділи національних бібліотек. IZUM виступає координатором та надає підтримку національним центрам COBISS у сусідніх країнах.

Розвиток інформаційного суспільства передбачає активну взаємодію з користувачами інформаційних товарів та послуг, широку освітню діяльність. Однією із сфер діяльності інституту є організація професійної освіти та консультування фахівців з питань роботи системи COBISS. Співробітники інституту проводять навчальні курси, практичні семінари, заняття з підвищення кваліфікації. Важливим напрямом освітньої діяльності є підготовка бібліотечних працівників та бібліографів для роботи у мережі COBISS. Інституту надано право визначення рівня кваліфікації бібліотечних спеціалістів, які будуть допущені до створення бібліографічних записів для корпоративного каталогу і надання ліцензій на цей вид робіт [5].

Розширення мережі COBISS та приєднання до неї бібліотек сусідніх країн сприяє підтримці інтелектуального діалогу, покращенню взаєморозуміння та підвищенню ефективності співробітництва в регіоні. Допомога інституту сусіднім країнам у проєкті приєднання до мережі COBISS спрямована на створення більш сприятливих умов для інноваційного розвитку регіону, розкриття наукового потенціалу, надання доступу до результатів наукових досліджень.

Робота IZUM отримала високу оцінку на міжнародному рівні. У листопаді 2011 р. на засіданні 36-ї Генеральної асамблеї ЮНЕСКО

було ухвалено рішення про надання IZUMу статусу Центру другої категорії під егідою ЮНЕСКО, водночас за інститутом було закріплено статус Регіонального центру бібліотечних та дослідних інформаційних систем. Перед прийняттям цього рішення експерти ЮНЕСКО ознайомилися з роботою інституту і його внеском у справу формування спільної бібліотечно-інформаційної системи регіону. Було підготовлено техніко-економічне обґрунтування, IZUM відвідав експерт ЮНЕСКО, проводилися консультації з міжнародними організаціями, що займаються бібліотечною справою, установами регіону, що здійснюють бібліотечне обслуговування читачів та здійснюють інформаційний моніторинг результатів наукових досліджень. Згодом ЮНЕСКО та Республіка Словенія підписали угоду, яка визначала і детально конкретизувала роль IZUM як регіонального Центру другої категорії під егідою ЮНЕСКО.

В угоді зазначається, що IZUM здійснюватиме:

- участь у державних програмах розвитку системи COBISS, які мають на меті розвиток суспільства знань у регіоні;
- координацію розробки та експлуатації загальної бібліографічної системи та послуг;
- допомогу у підготовці та впровадженні стандартів комп'ютерної підтримки, а також розробку та обслуговування програмного забезпечення для задоволення вимог спільної бібліографічної системи та послуг;
- забезпечення функціонування центрального комп'ютера для потреб усієї системи;
- надання доступу до зарубіжних електронних баз даних після погодження умов використання цих ресурсів із їх виробниками;
- організацію професійного навчання та консультування у галузях, які охоплює загальна бібліографічна система COBISS; разом з національними бібліотеками країн, що приєднані до COBISS.net, визначатиме придатність бібліотечного персоналу для потреб корпоративної каталогізації;
- проведення наукових досліджень та консультування у своїй сфері; координацію моніторингу дослідницької діяльності у країнах, що приєднані до системи COBISS.

В оцінках ЮНЕСКО акцентується на тому, що діяльність інституту сприяє культурній співпраці, яка дуже важлива, оскільки налагоджує

взаєморозуміння та діалог між народами, а обмін інформацією та забезпечення комунікації є важливим кроком уперед на шляху до вирішення конфліктних ситуацій та зміцнення миру у регіоні. Також зазначається, що країни Південно-Східної Європи сприймають мережу COBISS як інформаційну інфраструктуру, що пов'язує їх із загальноєвропейським науково-дослідним, освітнім та культурним простором [6; 7; 9].

IZUM є установою державної інфраструктури. В 2024 р. у штаті інституту працювало більше 120 співробітників. Керівництво інститутом здійснює Рада директорів, що складається із 9 осіб. Також в інституті збирається Експертна рада IZUM, до якої запрошують відомих експертів у галузі діяльності інституту. Діяльність інституту переважно фінансується з державного бюджету через галузеве міністерство, поряд з цим інститут отримує фінансові надходження за договірні послуги. Частково IZUM здійснює свою діяльність на основі спеціальних договорів із користувачами послуг у Словенії і за кордоном.

Витрати на розробку та експлуатацію систем і послуг COBISS.SI та SICRIS, робота яких спрямована на задоволення потреб словенських користувачів, покриваються із державного бюджету через Міністерство вищої освіти, науки та інновацій Словенії (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije). Словенські бібліотеки укладають із IZUM договір про повноправне членство в системі COBISS.SI, згідно з яким бібліотеки мають сплачувати членський внесок за участь у системі. Зазначимо, що Міністерство напряму виділяє фінансування інституту на покриття згаданого членського внеску за більшу частину бібліотек країни. І лише бібліотеки приватних вищих навчальних закладів та комерційних компаній сплачують членський внесок із своїх власних коштів.

Послуги, що надаються словенським бібліотекам, які є членами системи COBISS.SI, включають навчання; адаптацію існуючого програмного забезпечення до нестандартних місцевих умов (нестандартні рішення); внесення змін до локальних баз даних (перенесення записів із інших систем, зміни при реорганізації бібліотеки, виправлення помилок, допущених співробітниками бібліотек); а також допомогу у придбанні та обслуговуванні комп'ютерного і комунікаційного обладнання.

Частину коштів IZUM отримує від продажу послуг та ліцензій на використання програмного забезпечення COBISS за кордоном і від проєктів міжнародного співробітництва.

Одна з функцій інституту – забезпечувати ефективну інфраструктуру та сервіси для наукових досліджень. У 2021 р. в IZUM відбулася важлива подія: було проведено запуск п'ятирівневого суперкомп'ютера світового класу «VEGA». Фінансування цього проєкту здійснювалося спільно із фондів Євросоюзу та інституту. Марибор був обраний як один із восьми майданчиків у межах ЄС для розміщення комп'ютерів подібного класу. Запуск суперкомп'ютера сприяв збільшенню обсягів та якості науково-дослідних проєктів, для реалізації яких потрібні підвищені обчислювальні можливості, аналіз та зберігання великих обсягів цифрових даних. У науковців Словенії з'явилася можливість здійснювати високопродуктивні обчислення та моделювання для наукових і промислових проєктів, які передбачають високопродуктивну обробку даних. Зазначається, що обчислювальна потужність суперкомп'ютера використовується на повну силу, на сьогодні завдяки йому реалізовано понад 30 великих дослідних проєктів ученими Словенії та інших європейських країн [8; 12].

IZUM регулярно проводить наукові дослідження у сфері своєї діяльності й організовує міжнародні наукові конференції COBISS для фахівців бібліотечної, інформаційної сфер, IT-фахівців. Темі конференцій тісно переплетені з основною діяльністю інституту та стосуються розробки і експлуатації системи та послуг COBISS. Конференції відбуваються у комбінованому офлайн- та онлайн-форматі. На черговій конференції COBISS, яка проходила у 2024 р., виступали відомі експерти з різних країн, що представили низку цікавих тем: можливість використання штучного інтелекту в бібліотечному програмному забезпеченні та бібліотечних послугах для користувачів; запуск нового технологічного рішення для електронного користування книгою COBISS Ela; впровадження нових поколінь бібліотечного програмного забезпечення (COBISS Lib, COBISS Cat та COBISS+); презентація нових моделей бібліографічних даних; доступність послуг для користувачів з обмеженими можливостями та інші актуальні теми. На конференції було представлено більше 30-ти презентацій, за якими стежили понад 700 учасників із 12 країн як у залах приміщення IZUM в Мариборі, так і дистанційно [2].

Висновки. Реалізувавши завдання побудови структурної моделі бібліотечно-інформаційної системи, інститут IZUM відбувся як науково-дослідний центр, що здійснює координацію і забезпечує взаємодію всіх елементів бібліотечно-інформаційної системи регіону, проводить наукові розробки. Важливим фактором виникнення та ефективної роботи бібліотечно-інформаційної системи, яка функціонує в регіоні Західних Балкан, є те, що свого часу владні структури прийняли рішення розпочати наукові розробки з впровадження електронних технологій у бібліотечній сфері, виділили на цей проєкт достатнє фінансування, залучили кваліфікованих IT-спеціалістів та надали найсучаснішу комп'ютерну техніку. Колективом інституту була створена і підтримується електронно-технологічна платформа для злагодженої роботи бібліотечної галузі, а також інформаційна інфраструктура та сервіси для наукової сфери. Основними напрямками діяльності інституту є: виконання функцій Національного центру COBISS на території Словенії і координація роботи подібних національних центрів сусідніх країн; підтримка роботи електронно-технологічної платформи для взаємодії бібліотек регіону; забезпечення умов для впровадження корпоративної каталогізації і ведення спільних баз даних (корпоративний каталог COBIB, цифровий репозиторій dCOBISS, база даних про науковців і наукові організації країн регіону E-CRIS, Академічна цифрова колекція Словенії ADZ.Si тощо); здійснення допомоги в підготовці та впровадженні стандартів комп'ютерної підтримки; розроблення програмного забезпечення для бібліотечних процесів; забезпечення функціонування центрального комп'ютера для потреб усієї системи; організація професійного навчання та консультування у своїй сфері; проведення наукових досліджень і наукових конференцій. Ефективність та дієздатність співпраці Інституту інформаційних наук, бібліотечних і наукових установ перевірена часом й високо оцінена на міжнародному рівні, зокрема ЮНЕСКО. Знайомство з досвідом побудови та функціонування бібліотечно-інформаційної системи в країнах Західних Балкан може бути корисним при розробці концептуальних засад формування національних корпоративних інформаційних ресурсів та підвищення ефективності діяльності української бібліотечної сфери. Адаптація досвіду роботи бібліотечно-інформаційної системи з науково-дослідним центром може бути реалізована у подібних українських мережевих проєктах.

Список бібліографічних посилань

1. Федущко С., Серов Ю. Е-бібліотеки Канади і Словенії. *Бібліотечний вісник*. 2020. № 2 (256). С. 3-9. URL: https://www.researchgate.net/publication/343200403_E-libraries_in_Canada_and_Slovenia
2. Bošnjak A. COBISS conference 2024. URL: <https://www.cobiss.net/cobiss-conferences.htm>
3. COBISS (Co-operative Online Bibliographic System & Services). URL: <https://www.cobiss.net/>
4. COBISS.Net v številkah. URL: https://www.cobiss.net/doc/Statistike_slo.pdf
5. IZUM. Institut informacijskih znanosti, Maribor. URL: <https://izum.si/>
6. IZUM – Regional Centre for Library Information Systems and Current Research Information Systems – Category II Centre under the Auspices of UNESCO. URL: <https://www.izum.si/en/izum-unesco-2/>
7. IZUM v UNESCO. *Organizacija Znanja*. 2012. № 17 (4). URL: <https://oz.cobiss.si/clanek/izum-v-unesco/>
8. Ob 2. rojstnem dnevu HPC Vega. URL: https://izum.si/wp-content/uploads/2023/05/Vega_drugi_rojstni-dan_slv.pdf
9. Šoštarič D. IZUM v vlogi Unescovega regionalnega centra. *Organizacija Znanja*. 2016. № 21 (1). URL: <https://oz.cobiss.si/en/clanek/sostaric-izum-v-vlogi-unescovega-eng/>
10. Šoštarič D. O strateških ciljih Instituta informacijskih znanosti. *Organizacija Znanja*. 2019. № 24 (1-2). URL: https://www.cobiss.si/OZ/PDF/OZ_2019_1_2_final/1924004_Sostaric.pdf
11. Število knjižnic v mreži. URL: <https://www.cobiss.net/si/#drzave>
12. VEGA. URL: <https://izum.si/en/hpc-en/>

References

1. Fedushko S., & Sierov Yu. (2020) E-biblioteki Kanady i Sloveniji [E-libraries of Canada and Slovenia]. *Biblioteknyi Visnik*, 2 (256), 3-9. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/343200403_E-libraries_in_Canada_and_Slovenia. [In Ukrainian].
2. Boshnjak A. (2024) COBISS conference 2024. Retrieved from <https://www.cobiss.net/cobiss-conferences.htm> [In English].
3. COBISS (Co-operative Online Bibliographic System & Services) [website]. Retrieved from <https://www.cobiss.net/> [In Slovenian].
4. (2024) COBISS.Net v številkah [COBISS.Net in numbers]. Retrieved from https://www.cobiss.net/doc/Statistike_slo.pdf [In Slovenian].
5. IZUM. Institut informacijskih znanosti, Maribor [IZUM. Institute of Information Science] [website]. Retrieved from <https://izum.si/> [In Slovenian].

6. IZUM – Regional Centre for Library Information Systems and Current Research Information Systems – Category II Centre under the Auspices of UNESCO. Retrieved from <https://www.izum.si/en/izum-unesco-2/> [In English].

7. (2012) IZUM v UNESCO [IZUM in UNESCO]. *Organizatsija Znanja*, 17 (4). Retrieved from <https://oz.cobiss.si/clanek/izum-v-unesco/> [In Slovenian].

8. (2023) Ob 2. rojstnem dnevu HPC Vega. [On HPC Vega's 2nd birthday website]. Retrieved from https://izum.si/wp-content/uploads/2023/05/Vega_drugi_rojstni-dan_slv.pdf [In Slovenian].

9. Shoshtarich, D. (2016) IZUM v vlogi Unescovega regionalnega centra [IZUM as a UNESCO Regional Centre]. *Organizatsija Znanja*, 21 (1). Retrieved from <https://oz.cobiss.si/en/clanek/sostaric-izum-v-vlogi-unescovega-eng/> [In Slovenian].

10. Shoshtarich, D. (2019) O strateshkih tsiljih Instituta informacijskih znanosti. [About the strategic goals of the Institute of Information Sciences]. *Organizatsija Znanja*, 24 (1-2). Retrieved from https://www.cobiss.si/OZ/PDF/OZ__1_2_final/1924004_Sostaric.pdf [In Slovenian].

11. (2024) Shtevilo knjižhnits v mreži. [Number of libraries in the network]. Retrieved from <https://www.cobiss.net/si/#drzave> [In Slovenian].

12. VEGA. Retrieved from <https://izum.si/en/hpc-en/> [In Slovenian].

Irina Sokolova,

<https://orcid.org/0000-0003-4409-5630>,

Researcher,

Department of Theory and History of Library Science,

Institute of Library Science,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

3, Holosiivskyi avenue, Kyiv, 03039, Ukraine

e-mail: Sokolova@nbuv.gov.ua

**INSTITUTE OF INFORMATION SCIENCES –
RESEARCH AND COORDINATING CENTER
FOR THE COBISS SYSTEM IN THE WESTERN BALKAN REGION**

The purpose of the article is to examine the activities and role of the Institute of Information Science of the Republic of Slovenia as a research center for the development and implementation of a structural and functional model of a library and information system in the countries of the Western Balkans region. **The methodological basis** of the research is based on the use of a complex of general scientific methods, in particular, analysis and synthesis, comparative analysis, generalization, and historical-systemic approach. **Scientific novelty.** The role and activity of the IZUM research institute as a center for supporting and coordinating

the library and information system with corporate cataloging in the Western Balkans region, an electronic technological platform for the coordinated work of libraries, information infrastructure and services for the scientific sphere, which has not previously been covered in the Ukrainian librarianship literature. **Conclusions.** IZUM is a research centre that coordinates and ensures the interaction of all elements of the library and information system of the region, and conducts research in their field. The Institute carries out: performing the functions of the National COBISS Centre in Slovenia and coordinating the work of the National Centres in neighbouring countries; supporting the work of the electronic technology platform for interaction and communication between the libraries of the region; creating conditions for maintaining co-operative cataloging and common databases (COBIB, dCOBISS, E-CRIS, ADZ.Si, etc.); developing and implementing computer software standards, etc. The effectiveness and efficiency of cooperation between IZUM, libraries and scientific institutions have been tested by time and are highly valued at the international level, in particular by UNESCO. Acquaintance with the experience of building and functioning of the library and information system in the countries of the Western Balkans can be useful in developing conceptual foundations for the formation of national corporate information resources and increasing the efficiency of the Ukrainian library sphere. Adaptation of the experience of the library and information system with a research center can be implemented in similar Ukrainian network projects.

Keywords: IZUM, Institut informacijskich znanosti, Institute of Information Science, COBISS, library and information system, library association, co-operative cataloging, shared cataloguing.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2025 р.